

по всій території І тому АУМ. Говірка с. Кривець виокремлюється і в репрезентації рефлексу е в ненаголошеному закритому складі у лексемі *погриб* на тлі норми *погр^т іб* (к. № 43). У всіх досліджуваних говірках у післянаголошеному закритому складі звук [e] ← ь має широкий варіантний ряд від [e^н ... до и]: *персте^н, хлопe^нц^т, кусе^н, п^т іве^н, к^т ібе^нц^т* (к. № 47). У говірці с. Іваньки таку фонему, крім того, передає звук [i]: *перстін^т, хлоп^т іц^т, кус^т ін^т, п^т ів^т ін^т, к^т іб^т іц^т*.

Отже, серед фонетичних явищ, зафіксованих Атласом української мови, переважають ті, що засвідчують неоднорідність говірок Маньківського району Черкаської області. Послідовно зберігає особливості південно-східних діалектів лише говірка с. Русалівка, решта – то південно-західних, то південно-східних, що дозволяє зробити висновок про перехідний статус маньківських говірок.

Джерела

АУМ – Атлас української мови : У 3 т. – Т.І Полісся, Наддніпрянина і суміжні землі. – К. : Наук. думка, 1984.

Список використаних джерел:

1. Бевзенко С. П. Українська діалектологія. – К. : Вища школа, 1980. – 242 с.
2. Горбач О. Статті з української діалектології в ЕУ 11 // Діалектологія. Зібрані статті. – УАН, 1992. – С. 1–20.
3. Жилко Ф. Т. Нариси з діалектології української мови. – К. : Радянська школа, 1966. – 315 с.
4. Мартинова Г. І. Подільсько-середньонаддніпрянська діалектна межа (за даними побутової лексики правобережної Черкащини): Автореф. дис... канд. філол. наук. – К., 1993. – 18 с.
5. Матвіяс І. Г. Українська мова і її говори. – К. : Наукова думка, 1990. – 163 с.

Людмила Єгорова

Науковий керівник: к.п.н., доц. П'ясецька Н. А.

ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ СЛОВА, СКЛАДУ СЛОВА І СКЛАДАННЯ СКЛАДІВ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Сучасна стратегія розбудови дошкільної освіти в Україні відповідає Міжнародній конвенції про права людини та дитини і спрямована на реалізацію положень законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Національної доктрини розвитку освіти України у ХХІ столітті», Державної національної програми «Діти України».

Результати експериментальних досліджень фізіологів: М. П. Денисова, М. І. Касаткіна, М. Л. Фігуріна засвідчили, що затримка або порушення

формування будь-якої психічної функції, у тому числі й мовленнєвої, у перші роки життя може відбутися не тільки внаслідок перинатального ушкодження головного мозку, а і в результаті відсутності або недостатності зовнішніх подразників.

Науковці Р. Н. Берцкович, М. І. Лісіна, Г. М. Ляміна, О. І. Міхеєва, С. Л. Новосьолова, Ф. О. Сохіна, О. М. Фонарьов, С. В. Фонарьова, засвідчували про необхідність виховної роботи в групах раннього віку і наполягали на тому, що педагогічна робота з дітьми щодо формування мовлення, має здійснюватись із урахуванням провідних факторів нервово-психічного розвитку малюків перших років життя та особливостей сформованості у них мовленнєвих функцій.

Сучасний етап розвитку спеціальної педагогіки та спеціальної психології характеризується посиленням уваги до поглибленого вивчення дітей із порушеннями розвитку, зокрема мовленнєвого, а також надання їм ранньої комплексної допомоги (Н. Ю. Борякова, Г. А. Самсигіна, А. Д. Салахова, В. В. Тарасун, М. К. Шеремет та ін.).

Однією з найбільш складних і актуальних проблем загальної фонетики у сучасних лінгвістичних дослідженнях залишається складання складів. Сутність складу, його роль у мовленні на даний час не має спільного для всіх дослідників визначення. У лінгвістичному словнику проміжне положення між звуком і мовленнєвим тактом займає склад і визначається як фонетико-фонологічна одиниця.

Слово, узятє окремо, має не більше одного значення, але потенційно в ньому існує багато значень, які реалізуються і уточнюються в живій мові людини. Реальне вживання слова тому завжди є процесом вибору потрібного значення з цілої системи впливаючих альтернатив з виділенням одних і гальмуванням інших зв'язків (Лурія, 1969, 1975). Л. С. Виготський пише, що «реальне значення слова не є константним. В одній операції слово виступає з одним значенням, в іншій воно набуває іншого значення» (Виготський, 1956. С. 369). Сенс слова є другою складовою семантики слова. Під змістом, на відміну від значення слова, розуміється його індивідуальне значення, яке набуває слово для людини в кожній конкретній ситуації.

А. Н. Леонтьєв зазначав, що «значення являє собою відображення дійсності незалежно від індивідуального особистого ставлення до неї людини» (Леонтьєв, 1972. С. 290). Значення слова існує реально і усвідомлюється людиною в певній діяльності, і в неї ж слово набуває сенс, тобто суб'єктивне для людини значення. Сенс спочатку соціальний і виступає в ролі фіксатора соціального досвіду. Наприклад, професійний досвід – це стійкий суспільний досвід, тому ясно, що люди різних професій вживають одне і те ж слово в різних значеннях-сенсах. А. Н. Леонтьєв писав, що «змістом не можна навчити, сенс – виховується», і він породжується не значенням слова, а самим життям (Леонтьєв, 1972. С. 292).

Важливо відзначити ще одну властивість сенсу, про який писав Л. С. Виготський – це зв'язок змісту з усім словом в цілому, але не з кожним звуком, точно так само як сенс фрази пов'язаний зі всією фразою в цілому, а не з окремими її словами.

Сенс слова залежить від усієї сукупності знань людини, її життєвого та емоційного досвіду, його особистісних якостей. Тому сенс слова більш рухливий, ніж значення, динамічний і, по суті справи, невичерпний. Проте передумовою взаєморозуміння людей є значення слова, оскільки воно є узагальненим відображенням предметного об'єктивного змісту явищ, воно фіксується в системі мови і завдяки цьому здобуває стійкість.

Результати досліджень Н. С. Жукової, Р. Є. Левіної, О. М. Мастюкової, Є. Ф. Соботович, В. В. Тарасун, Т. Б. Філічевої, М. К. Шеремет та ін., присвячені проблемам затримки мовленнєвого розвитку та загальному недорозвиненню мовлення в дітей дошкільного віку, свідчать про те, що діти раннього віку із порушеннями мовлення зі значними труднощами оволодівають мовленнєвою діяльністю у процесі засвоєння рідної мови.

Але на сьогодні практичному логопеду найдоступнішим і практично значущим є психолінгвістичний напрям досліджень. Важливо розуміти стан мовних процесів та їх формування у дітей з недорозвиненням мовлення, порівняно з мовленнєвою нормою. У контексті цієї парадигми отримано багато наукової інформації про становище основних мовних засобів, особливості фонологічних, лексичних і граматичних операцій при недорозвиненні мови і мовлення.

Список використаних джерел:

1. Логопедія під ред. Волкової Л. С. М. – Владос, – 1999.
2. Соботович Є. Ф. Структура мовленнєвої діяльності і механізми її формування. – К. : ІЗМН, 1997. – 44 с.

Маріна Єщенко

Науковий керівник: к. і. н, доц. Скус О. В.

УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ПИТАННЯ У ПОЛІТИЦІ П. А. СТОЛИПНА

Національне питання є одним із найбільш важливих і складних у суспільстві, особливо в країнах із багатонаціональним складом населення. Російська імперія була саме такою країною. На початку ХХ ст. більшу частину її населення становили неросійські народи, в тому числі й український, тому національне питання виступало одним з основних факторів суспільно-політичних протиріч всередині країни.

Національна політика стала ваговою складовою діяльності міністра